

ዳኞች፡- አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አዳነ ንጉሴ

መኰንን ገ/ሕይወት

ሙስጠፋ አህመድ

አመልካች፡- ኒያላ ኢንሹራንስ (አ.ማ) ነገረ ፈጅ አቶ የሴፍ ገብሬ ቀረቡ

ተጠሪዎች- 1. አዋሽ ኢንሹራንስ (አ.ማ) ነገረ ፈጅ አቶ አወል ማስረሻ

2. አቶ እንድሪስ አደም በሌሎበት ተወስኗል

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍርድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት ስላመለከተ ነው፡፡ ጉዳዩ በንብረት ላይ በደረሰ ጉዳት የኢንሹራንስ ሰጭው ያለበትን ኃላፊነት የሚመለከት ነው፡፡

የክርክሩ መነሻ አንደኛ ተጠሪ በሁለተኛው ተጠሪ ላይ ያቀረበው የዳረገው ክስ ነው፡፡ አንደኛ ተጠሪ ቁጥሩ 3-16776 ኢት የሆነው የሁለተኛ ተጠሪ መኪና የመድን ሽፋን የሰጠሁትን የሰሌዳ ቁጥር 3-35774 /ኢት/ የሆነ መኪና ግንቦት 9 ቀን 2000 ዓ.ም በመግጨት ጉዳት አድርሶበታል፡፡ መኪናውን ለማስጠገን ብር 30,556.52 /ሰላሳ ሺህ አምስት መቶ ሀምሳ ስድስት ብር ከሀምሳ ሁለት ሳንቲም/ አውጥቻለሁ፡፡ ስለዚህ ይህንን ገንዘብ ይተኩልኝ በማለት በሁለተኛ ተጠሪ ላይ ክስ አቅርቧል፡፡ ሁለተኛ ተጠሪ አመልካች ጉዳት ያደረሰው መኪና በሶስተኛ ወገኖች ላይ ለሚያደርሰው ጉዳት የመድን ሽፋን ሰጥቷል፡፡ በክርክሩም የሶስተኛ ወገን ተከራካሪ ሆኖ ይጠራልኝ በማለት ተከራክሯል፡፡

አመልካች በክርክሩ ሶስተኛ ወገን ተከራካሪ እንዲሆን ተጠርቶ ገብቶ ለጉዳቱ ኃላፊነት የሌለበት መሆኑንና ኃላፊነት አለብህ ከተባልኩም የምክፍለው ካሳ መጠን ክስ ከቀረበበት ገንዘብ ያነሰ ነው የሚል መከራከሪያ አቅርቧል ፡፡

የስር ፍርድ ቤት ጉዳት ያደረሰውን የሰሌዳ ቁጥር 3-16776 (ኢት) የሆነው ተሽከርካሪ ይሽከረክር በነበረው በሁለተኛው ተጠሪ ሹፌር ጥፋት ነው በማለት አመልካች ክስ ያቀረበውን ገንዘብ ለአንደኛ ተጠሪ እንዲከፍል በማለት ውሳኔ ሰጥቷል፡፡ አመልካች ይግባኝ ለፌዴራል

ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርቧል። የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኙን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁጥር 337 መሠረት ሰርዞታል።

አመልካች የካቲት 13 ቀን 2004 ዓ.ም በተጻፈው የሰበር አቤቱታ አመልካች የመድን ሽፋን የሰጠው የሰሌዳ ቁጥር ኢት 3-16776 ለሆነው መኪናና የሰሌዳ ቁጥር 3-07520 ኢት ለሆነው ተሳቢ ነው። የአንደኛ ተጠሪ መኪና የተገኘው ተሽካርካሪውን የሚያንቀሳቅሰው ሞተር በተገጠመለት የሰሌዳ ቁጥር 3-16776/ኢት/ ሳይሆን ከዚህ መኪና ጋር ተገጥሞ ሲጎተት በነበረውና አመልካች የመድን ሽፋን ባልሰጠው የሰሌዳ ቁጥር 3-06469 (ኢት) በሆነው ተሳቢ ተገጭቶ ነው። ስለዚህ የቀረበውን ክርክርና የፅሁፍ ማስረጃ በአግባቡ ሳይመረምር አመልካችን በኃላፊነት ይጠይቃል በማለት የተሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት አመልክቷል።

ተጠሪ በበኩሉ ሰኔ 10 ቀን 2004 ዓ.ም አመልካች የሰሌዳ ቁጥር 3-16776 ኢት ለሆነው መኪና ከነተሳቢው የመድን ሽፋን እንደሰጠ አምኗል። የሰሌዳ ቁጥር 3-06469 የሆነው ተሳቢ መኪና ነው። ይህ ተሳቢ አመልካች የመድን ሽፋን የሰጠው መኪና እየተጎተተ ሲሄድ ጉዳት ማድረሱ ካልተለየ የመኪና ላይ የተጫነ እቃ ወይም የሚጎተት አካል የደረሰው ጉዳት ባለመኪናውና ለመኪናው የመድን ሽፋን የሰጠው ሰው በኃላፊነት መጠየቃቸው ተገቢ ነው በማለት ተከራክሯል። አመልካች የመድን ሽፋን በሰጠሁት የሰሌዳ ቁጥር 3-16776 (ኢት) እና ጉዳት በደረሰበት የሰሌዳ ቁጥር 3-35774 (ኢት) መካከል ምንም አይነት አካላዊ ንኪኪ የለም። ስለዚህ የመድን ሽፋን ባልሰጠሁት አካል ጋር ተገምቶ ለደረሰው ጉዳት በኃላፊነት የምንጠየቅበት ምክንያት የለም በማለት ሐምሌ 5 ቀን 2004 ዓ.ም የተጻፈ የመልስ መልስ አቅርቧል።

ከሥር የክርክሩ አመጣጥና በሰበር የቀረበው ክርክር ከላይ የተገለጸው ሲሆን እኛም ጉዳዩን መርምረናል። ጉዳዩን እንደመረመርነው አመልካች የተሳቢ የሰሌዳ ቁጥር 3-06469(ኢት) በአንደኛ ተጠሪ ደንበኛ ላይ ያደረሰውን ጉዳት የመሸፈን ኃላፊነት አለበት በማለት የበታች ፍርድ ቤቶች የሰጡት ውሳኔ ተገቢ ነው ወይስ አይደለም? የሚለውን ጭብጥ በመያዝ መታየት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

1. ከላይ የተያዘውን ጭብጥ ለመወሰን ግራ ቀኝ ባደረጉት ክርክርና ባቀረቡት ማስረጃ የተረጋገጡትን ፍሬ ጉዳዮች መመልከት ተገቢ ነው። አመልካች የተጠሪ ንብረት ለሆነው የሰሌዳ ቁጥር 3-16776 (ኢት) ለሆነ የጭነት መኪናና በዚህ መኪና ለሚጎተተው የተሳቢ ቁጥር 3-07520 (ኢት) ለሆነው ተጎታች ሀምሌ 2 ቀን 2000 ዓ.ም በተፈረመ የመድን ውል በሶስተኛ ወገን ላይ ለሚያደርሱት ጉዳት የመድን ሽፋን የሰጠ መሆኑ በግራ ቀኝ ክርክርና ማስረጃ የተረጋገጠ መሆኑን ተረድተናል። ከዚህ በተጨማሪ የአንደኛ ተጠሪ ደንበኛ መኪና በሆነው የሰሌዳ ቁጥር 3-35774 (ኢት) የሆነው መኪና የተጎዳው የሰሌዳ ቁጥር 3-16776 (ኢት) ከሆነው መኪና ጋር ተገጥሞ ሲጎተት በነበረው የተሳቢ ቁጥር 3-06469 /ኢት/ በሆነው ተጎታች የኋላ ክፍል ተገጭቶ መሆኑን በትራፊክ ፕላን መግለጫና በትራፊክ ፖሊስ በተሰጠው የምስክርነት ቃል የተረጋገጠ መሆኑን የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትን

መዝገብ ቁጥር 169698 በማስቀረብ ተረድተናል። ይህም አመልካች የመድን ሽፋን የተሰጠውን የተሳቢ ቁጥር 3-07520 /ኢት/ የሆነው ተጎታች ሳይሆን የመድን ሽፋን ያልተሰጠውን የተሳቢ የሰሌዳ ቁጥር 3-06469 /ኢት/ የሆነው ተጎታች በማንቀሳቀስ ላይ እያለ፣ የተሳቢው የኋላ ክፍል የአንደኛ ተጠሪ መኪናን በመግጨት ጉዳት ያደረሰበት መሆኑን የሚያሳይ ነው።

- 2. ከላይ የገለፅናቸው ፍሬ ጉዳዮች የሰሌዳ ቁጥር 3-16776 /ኢት/ በሆነው ባለሞተር ተሽከርካሪ ሲጎተት በነበረው የተሳቢ ቁጥር 3-66469 ኢት የሆነው ተጎታች ለደረሰው ጉዳት፣ የባለሞተሩ መኪና ባለሀብት የሆነው ሁለተኛ ተጠሪ በኃላፊነት የሚጠየቅ መሆኑን ከፍታሐብሔር ሕግ ቁጥር 2081/1/ ድንጋጌ ለመረዳት ይቻላል። ከዚህ በተጨማሪ አደጋው የደረሰው በሁለተኛው ሠራተኛ /ሹፌር/ ጥፋት መሆኑ ስለተረጋገጠ ሁለተኛ ተጠሪ በፍታሐብሔር ሕግ ቁጥር 2130 ድንጋጌ መሠረት ጉዳቱን የመሸፈን ኃላፊነት ይኖርበታል።

በሌላ በኩል አመልካች የሰሌዳ ቁጥር 3-16776/ኢት/ የሆነው ባለሞተር ተሽከርካሪ፣ ሲንቀሳቀስ ለሚያደርሰው ጉዳትና፣ ይህ መኪና ተጎታች በሚጎትትበት ጊዜ የተሳቢ ቁጥር 3-07520 /ኢት/ የሆነውን ተጎታች ብቻ ሲያንቀሳቅስ በተጎታቹ ለሚደርሰው ጉዳት ኃላፊ ለመሆን የመድን ውል ተዋውሏል። አመልካች የሰሌዳ ቁጥር 3-16776 /ኢት/ የሆነው ባለሞተር ተሽከርካሪ፣ ማናቸውንም አይነት ተጎታች ሲያንቀሳቅስ፣ በተጎታቹ ለሚደርሰው ጉዳት ኃላፊነት ለመውሰድ አልተስማማም። ኢንሹራንስ ሰጭው በውሉ ለተመለከተው አደጋ ብቻ መድን ለገባው ሰው መድን እንደሚሆን በንግድ ሕግ ቁጥር 663 ንዑስ አንቀጽ 1 ተደንግጓል። እንደዚሁም ኢንሹራንስ ሰጭው በውሉ ውስጥ የተመለከተው አደጋ በደረሰ ጊዜ ወይም በውሉ የተስማሙበት ቀን በደረሰ ጊዜ የተስማሙበትን ገንዘብ የመክፈል ግዴታ እንዳለበትና ይህ ግዴታው በውለታው ከተጠቀሰው ሊበልጥ እንደማይችል “የኢንሹራንስ ሰጭው ግዴታ” በሚል ርዕስ ባለው በንግድ ሕግ ቁጥር 665 ተደንግጓል። አመልካች የሰሌዳ ቁጥር 3-16776 /ኢት/ የሆነው ባለሞተር ተሽከርካሪ መኪና የተሳቢ ቁጥር 3-07520/ኢት/ የሆነውን ተጎታች ሲጎትት፣ በተጎታቹ ለሚደርሰው ጉዳት የመድን ሽፋን የሰጠ ሲሆን፣ ከዚህ የመድን ሽፋን ከሰጠው ተጎታች ውጭ ሌላ ተሳቢ ሲጎትት፣ በተጎታች የሚደርስ ማናቸውንም ጉዳት ለመሸፈን የመድን ውል አልተዋዋለም። ይህ ከሆነ የአንደኛ ተጠሪ ደንበኛ መኪና ጉዳት የደረሰበት የሰሌዳ ቁጥር 3-16776/ኢት/ በሆነው ባለሞተር ተሽከርካሪ ተገጭቶ ሳይሆን፣ በዚህ ባለሞተር መኪና ሲጎተት የነበረውና አመልካች የመድን ሽፋን ያልሰጠው የሰሌዳ ቁጥር 3-06469 /ኢት/ በሆነው ተሳቢ የኋላ ክፍል ተገጭቶ መሆኑ ፍሬ ጉዳይ የማጣራትና የመመዘን ሥልጣን ባላቸው ፍርድ ቤቶች ተረጋግጧል።

ስለሆነም አመልካች ከሁለተኛው ተጠሪ ጋር ሐምሌ 2 ቀን 2000 ዓ.ም ከገባው የመድን ውል ውጭ፣ የሁለተኛው ተጠሪ መኪና የመድን ሽፋን የሌለውን ቁጥር 3-06469/ኢት/ የሆነውን ተሳቢ እየጎተተ ሲያንቀሳቅስ በተሳቢው ግጭት ላደረሰው ጉዳት አመልካች በኃላፊነት ይጠይቃል በማለት የበታች ፍርድ ቤቶች የሰጡት ውሳኔ የንግድ ህጉን አንቀጽ 663 ንዑስ አንቀጽ 1 እና አንቀጽ 665 ድንጋጌዎች ይዘት መንፈስና ዓላማ ያላገናዘበና መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትና የከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሣኔ ተሻሽሏል።
2. በአንደኛው ተጠሪ ደንበኛ መኪና ላይ ለደረሰው ጉዳት አመልካች በኃላፊነት አይጠየቅም በማለት በንግድ ሕግ አንቀጽ 633/1/ እና አንቀጽ 665/1/ መሠረት ወስነናል።
3. በአንደኛው ተጠሪ መኪና ላይ የደረሰውን ጉዳት የመካከ ኃላፊነት ያለበት ሁለተኛው ተጠሪ ነው በማለት ወስነናል።
4. ሁለተኛው ተጠሪ አንደኛ ተጠሪ የደንበኛውን መኪና ለማስጠገን ያወጣውን ብር 30,556.62 /ሰላሣ ሺህ አምስት መቶ ሀምሳ ስድስት ብር ከስልሳ ሁለት ሣንቲም/ ከጎዳር 3 ቀን 2003 ዓ.ም ጀምሮ ከሚታሰብ ሕጋዊ ወለድ ጋር እና የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ለዳኝነት፣ ለጠበቃ አበልና ኪሣራ የወሰነውን ብር 3,102 /ሦስት ሺህ አንድ መቶ ሁለት ብር/ ከጥቅምት 10 ቀን 2004 ዓ.ም ጀምሮ ከሚታሰብ ዘጠኝ ፐርሰንት ወለድ ጋር ለአንደኛው ተጠሪ የመክፈል ኃላፊነት አለበት በማለት ወስነናል።
5. በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡትን ወጭና ኪሣራ ግራ ቀኙ ለየራሳቸው ይቻቻሉ።

መዝገቡ ተዘግቷል። ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ቤ/መ

ከፊ.ፃፀፎ